

Scheiber Hugó (1873-1950)

Csónakok a híd alatt,
1925-29 között

Pasztell, papír, 65x85 cm

Jelezve középen lent: Scheiber H.

Jelezve hátoldalon: Scheiber H.,
valamint Szántó Róbert hagyatéki
pecsétje

Proveniencia:

• Egykor Szántó Róbert tulajdona

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft

Scheiber, a vonalak mestere

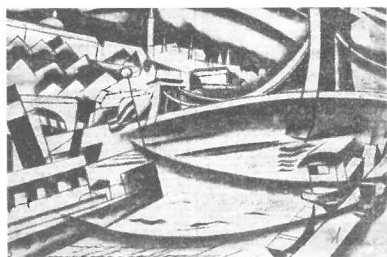
„(Scheiber Hugó) művészetének legigazabb kifejezője a vonal: ennek szinte bravúros szűkszavúságával jeleníti meg előttünk egy utca kanyargó útját, egy arc ritmikusan összefutó ráncait, önarcképének duzzadó formáit, oly derűs életérzéssel, mely küzdelmes pályafutása dacára is alaptermészete egyéniségének (...). A tömeget, mint a vonalak izgalmas sűrűjét úgy ragadja meg, mintha egy test volna - s úgy helyez el egy szint a vonalerdő sűrűjében, hogy általa az egész erőre kapjon. Balkézssel dolgozik. Kávéházban, utcák sarkain, egy építkezés előtt, egy elsötétült nézőtéren, mindenütt. Rossz magyarsággal beszél, mint egy tőzsdés. A ceruza az ő igazi anyanyelve, ezzel úgy tud beszélni, mint a legragyogóbb diplomata” - írja Scheiberről igen lényeglátóan Bálint Jenő 1923-ban rendezett kiállítási katalógusa elé.

Az 1920-30-ig terjedő időben kristályosodik ki az a jól ismert „scheiberi” stílus, ami a környező világot kaotikus, egyszersmind dekoratív-ritmikus kavargásban látta. Ezekben az években hívják meg legtöbbször külföldre kiállítani: Max Hevesi Bécsbe, Herwarth Walden Berlinbe, s kicsit később Marinetti Rómába, hamarosan ismeri nevét New York és Tel Aviv is.

Budapesten, Esztergomban, vagy valahol máshol?

A híd-motívumot az expresszionizmus és a futurizmus is kedvelte; hol azért, mert telített jelentésű tájképi elem, hol pedig azért, mert alkalmas arra, hogy erőt, dinamikát, határozott irányokat, perspektívát jelöljön ki egyetlen kompozíció belül. Kádár Béla, Scheiber kortársa is gyakran ábrázolt hidakat, partokat, utcákat a maga halszem-optikára emlékeztető korai, expresszív rajzstílusában. Bár Scheiber jobban szerette a városi forgatagot, olykor elidőzött a természetben is. Ismeretes, hogy 1929-től Scheiber egy ideig Esztergomban élt, és azt megelőzően is sokszor meglátogatta a várost; impresszióit több rajzon is rögzítette. A budapesti Várnegyedről is készített egy grafikát, ahol jól azonosítható a Lánchíd, és a Mátyás-templom megnyújtott tornya. Tárgyalt pasztellünkön az egyetlen konkrét elem a híd, hatalmas oszlopaival, íves vasszerkezetével; a táj jellegzetes folyóparti táj, kiépített rakparttal, ringatózó ladikkokkal. Egyéb utalás híján nem lehet kizárni azt sem, hogy a folyó felett az esztergomi Mária Valéria-híd ível át. Azonban ismert egy másik festménye is a 10-es évekből, ahol ugyanennek a témának más nézőpontú ábrázolása látható. A „helyrajzi” elemek ekkor leginkább a hajógyári szigetet Óbudával összekötő hídra emlékeztetnek. Akár Esztergom, akár Óbuda, a topográfiai adatoknál többet árulnak el Scheiber - már a bevezetőben is citált - vonalai. A víz hullámzását koncentrikus körök jelzik, ezek arabeszkmintázatába hasíthatnak bele a csónakok élesebb szögei. Az anyagot: keménységet és légyságot - éleken megtörő szögekkel, ívekkel jelöli Scheiber. Az emberi alakok csak staffázsként vannak jelen a kompozícióban, mivel szerepük inkább a hídhoz és a tájhoz mért.

Scheiber, mint mindig, „*alla prima*”, biztos kézzel és eredeti invencióval vetette papírra ezt a civilizáció és természetesség kettősségében is megragadható tájat, amelyet az életműben is ritka formálási sajátosságoknál fogva a 20-as évek végére lehet datálni.

Scheiber Hugó: Csónakok a híd alatt, 1928.

Aknai Katalin